

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-02-____ Nr. _____
I _____ Nr. _____

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 3, 10, 12 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1104 IR DĖL LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-498 8 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1105“ PAKARTOTINIO TEIKIMO

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2021-12-02 rezoliuciją Nr. S-3651 pagal Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-320 20–21 punktus, Žemės ūkio ministerija pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir dėl Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto uždavinys – Lietuvos Respublikos Seimui pateikti Vyriausybės išvadas dėl Seimo narių A. Gedvilienės, M. Ošmianskienės, S. Gentvilo, A. Vyšniausko, L. Jonausko ir kt. registruotų Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. 500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105 (toliau – Įstatymų projektai).

I. Sprendžiama problema	<p>Išstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodomi pagrindiniai Išstatymų projektų uždaviniai: uždrausti auginti, veisti ir žudyti gyvūnus dėl naudos iš jų kailių, suteikiant kailinių žvėrelių augintojams pereinamąjį laikotarpį, skirtą šiai veiklai nutraukti, bei skiriant kompensacijas.</p> <p>Išstatymų projektus parengti paskatinusios priežastys: gyvūnų gerovės užtikrinimas, visuomenės požiūris, rizikų visuomenės sveikatai mažinimas ir aplinkos apsauga.</p> <p>Išstatymų projektų iniciatoriai iškėlė keletą esminių problemų, paskatinusių parengti Išstatymų projektus. Viena iš problemų – kailinių gyvūnų ūkiuose neįmanoma užtikrinti kailiniams žvėreliams būdingų sąlygų, todėl taip pažeidžiama gyvūnų gerovė. Išstatymų projektų iniciatorių pateikiamoje pozicijoje pažymėta, kad 2001 metais Europos Komisijos Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinis komitetas (<i>The Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare, SCAHAW</i>) rekomendavo: „<i>Kadangi dabartinės ūkininkavimo sistemos sukelia rimtas problemas visoms gyvūnų, auginamų dėl kailių, rūšims, turėtų būti stengiamasi sukurti gyvenimo sąlygas, kurios patenkintų šių gyvūnų poreikius</i>“, tačiau gyvūnų auginimo sąlygos Europos kailinių žvėrelių ūkiuose per paskutinius 20 metų reikšmingai nepasikeitė (pavyzdžiui, narvų plotis audinėms padidintas 10 cm (nuo 20 cm iki 30 cm), ilgis – 20 cm (nuo 70 cm iki 90 cm), aukštis – 10 cm (nuo 35 cm iki 45 cm).</p> <p>Taip pat išstatymų projektų iniciatoriai atkreipė dėmesį, kad kanadinės audinės yra plėšrūs laukiniai gyvūnai, gamtoje užimantys dideles teritorijas ir didžiąją laiko dalį praleidžiantys vandenyje. Ūkiuose kanadinės audinės laikomos 0,27 m² ploto vieliniuose narvuose, po vieną ar du gyvūnus viename narve. Tai neleidžia šiems gyvūnams išreikšti natūralios elgsenos, tokios kaip medžiojimas ar plaukiojimas. Šie gyvūnai gali būti agresyvūs vienas kito atžvilgiu, todėl laikant juos narvuose po kelis, pasireiškia kanibalizmas.</p> <p>Be to, šinšilos natūraliai gyvena urvuose, yra linkusios šokinėti (iki 1 m aukščio ir 2 m ilgio šuoliais), lipa į medžius ir uolas. Ūkiuose šie gyvūnai laikomi narvuose, kuriuose vienam gyvūnui tenka 0,25 m² ar mažiau ploto, todėl jos taip pat negali išreikšti</p>
--------------------------------	--

	<p>natūralios elgsenos.</p> <p>Pažymėta ir tai, kad kanadinės audinės gali užsikrėsti SARS-CoV-2 nuo žmonių ir juo užkrėsti žmones. Leidžiant virusui plisti, audinių ūkiuose atsiranda rizika, jog bus papildomai apkraunama sveikatos apsaugos sistema. Tęsiant kanadinių audinių auginimą, išskyla rizika, jog audinės taps nauju nuolatiniu SARS-CoV-2 šeiminingu ir naujų protrūkių šaltiniu (panašiai kaip gripo viruso rezervuaru yra paukščiai).</p> <p>Atkreiptinas dėmesys ir į visuomenės nuomonės apklausą, kuri rodo, kad didžioji dalis Lietuvos gyventojų nepitaria gyvūnų auginimui dėl jų kailių. 2019 m. lapkričio mėn. „Vilmorus“ atliktos apklausos duomenimis, net 81,7 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad kailinius gyvūnus auginti narvuose ir žudyti dėl jų kailių yra nepriimtina.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, Įstatymų projektų iniciatoriai parengė Įstatymų projektus.</p> <p>Be to, pažymėtina, kad šiuo metu kailinių žvėrelių auginimas uždraustas didelėje dalyje Europos Sąjungos šalių, todėl tikėtina, kad nepriėmus Įstatymų projektų, Lietuva tarptautiniame kontekste bus vertinama neigiamai, kaip valstybė, ignoruojanti šio verslo neetiškumą, nesilaikanti ar pažeidžianti gyvūnų gerovės reikalavimus.</p> <p>Siekiant užtikrinti Įstatymų projektų įgyvendinimo kontrolę ir apsisaugoti nuo atvejų, kai suėjus Įstatymų projektuose numatytam komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, uždraudimo terminui ūkio subjektai toliau vykdytų kailinės žvėrininkystės veiklą, siūlytina iki Įstatymų projektų įsigaliojimo parengti ir priimti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso pakeitimus, numatančius sankcijas už kailinės žvėrininkystės veiklos draudimo nesilaikymą.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Nutarimo projektu iš esmės pritariama Įstatymų projektams, tačiau dėl Nutarimo projekte išvardytų priežasčių ir pasiūlymų siūlytina tobulinti Įstatymų projektus.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Remiantis Žemės ūkio ministerijos užsakyto ir Smart Continent LT, UAB atlikto kailinės žvėrininkystės uždraudimo Lietuvoje poveikio vertinimo duomenimis (toliau – Poveikio vertinimas),</p>

	<p>kailinės žvėrininkystės sektorius iš viso 2019 m. sumokėjo 3,1 mln. Eur mokesčių į valstybės biudžetą (įskaitant PSD ir VSD), 2020 m. – 2,7 mln. Eur, o 2021 m. – 3,1 mln. Eur.</p> <p>Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis už visą 2018–2021 m. laikotarpį sumokėtas pelno ir gyventojų pajamų mokestis bendrai sudarė 4,7 mln. Eur, o susigrąžintas PVM 8,4 mln. Eur. Grąžintinas PVM šiuo atveju susidarė todėl, kad produkcija realizuojama užsienio rinkose ir eksportuojamoms prekėms taikomas 0 proc. PVM tarifas.</p> <p>Remiantis Poveikio vertinimu, kailinių žvėrelių laikytojai Lietuvoje labai skirtingi ir laikomų žvėrelių skaičius skirtingas, skiriasi taip pat naudojamos infrastruktūros dydis, todėl tikslinga verslo uždarymo išmoką susieti su žvėrelių skaičiumi. Pavyzdžiui, Danijoje uždarymui skirta vienkartinė 10 tūkst. Eur laikytojui išmoka. Remiantis Danijos pavyzdžiu, vidutinis ūkis 2018 m. laikė 12,9 tūkst. žvėrelių, todėl vidutiniškai vienam žvėreliui teko 0,8 Eur išmoka išlaidoms, susijusioms su verslo uždarymu. Poveikio vertinime nurodyta, kad 2022 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvoje kailinės žvėrininkystės verslo iš viso buvo laikoma 1 215 254 vnt. žvėrelių, todėl, remiantis pagal Danijos pavyzdį, apskaičiuotos išmokos vienam žvėreliui suma, bendra vienkartinė kompensacijos už kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą suma sudarytų apie 1 mln. Eur. Valstybės duomenų agentūros duomenimis Lietuvoje 2022 m. buvo laikoma 353203 kanadinių audinių veislinių patelių.</p> <p>Lietuvoje lėšas kompensacijoms už verslo uždraudimą siūloma skirti iš Žemės ūkio ministerijai skirtų asignavimų, kurių bendra visiems ūkio subjektams vienkartinė kompensacijos už kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą suma sudarytų apie 1 mln. Eur. Atsižvelgiant į ribotas valstybės biudžeto galimybes, siekiama kompensuoti bent dalį kailinės žvėrininkystės ūkio subjektų nuostolių (negautų pajamų) dėl verslo uždraudimo. Siekiant proporcingai paskirstyti kompensacijoms planuojamą skirti lėšų sumą bei atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje kasmet laikoma apie 1,1 mln. kailinių žvėrelių, siūloma, kad kompensacijos dydis už vieną laikytą kailinį žvėrelį sudarytų 1 Eur. Siekiant išvengti atvejų, kai paskelbus įstatymą Teisės aktų registre būtų siekiama gauti</p>
--	--

	<p>didesnę kompensaciją didinant kailinių žvėrelių skaičių, kompensacija skiriama komercinę veiklą, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, vykdančioms ūkio subjektams, už laikytą vidutinį žvėrelių skaičių metais prieš šio įstatymo paskelbimą Teisės aktų registre. Vidutinis metinis žvėrelių skaičius apskaičiuojamas sudedant Ūkinių gyvūnų registre deklaruotą kailinių žvėrelių skaičių per metus ir gautą sumą padalinant iš deklaravimų skaičiaus.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad pagal 2023 m. sausio mėnesį UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo pateiktą informaciją apie verslui suteiktas lengvatines paskolas ir garantijas 2023 m. vasario 1 d. bendras negrąžintų paskolų likutis būtų 14,08 mln. Eur. Šiame skaičiuje nutrauktų 11 paskolų su garantijomis likutis 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 1,48 mln. Eur. (garantijų likutis 987,8 tūkst. Eur). Pagal pateiktą informaciją 2027 m. sausio 1 d. numatomas negrąžintų 23 paskolų likutis sudarytų 1,4 mln. Eur.</p> <p>Pagal paskolų grafiką 2027 m. sausio 1 d. numatomas likutis 23 paskolų, kurių bendras paskolos likutis 1,398mln. Eur.</p> <p>Europos Sąjungos valstybėse narėse, kuriose priimtas sprendimas uždrausti kailinės žvėrininkystės verslą, buvo atveju, kai nebuvo suteikiamas pereinamasis laikotarpis arba, kai suteikiamas verslo uždraudimo atidėjimo laikotarpis, svyruojantis nuo 1 iki 11 metų. Pavyzdžiui, Nyderlanduose 2013 m. buvo priimtas kailinių žvėrelių auginimą draudžiantis įstatymas (nyd. Wet verbod pelsdierhouderij), turėjęs įsigalioti 2024 m., tačiau 2021 m. sausio 8 d. įsigaliojo ankstyvas kailių auginimo draudimas, kadangi dėl COVID-19 ligos plitimo tarp audinių, keliuose ūkiuose nuo balandžio mėnesio mažiausiai du darbuotojai užsikrėtė virusu nuo gyvūnų ir tai pagreitino vyriausybę skubiai uždaryti sektorių; visgi COVID-19 nebuvo esminė uždarymo priežastis. Estijoje nustatytas laikotarpis iki verslo uždraudimo datos, pagal kurį leidimai laikyti audines ir usūrinius šunis ūkiuose, išduoti iki 2021 m. liepos 1 d., galioja 2025 m. gruodžio 31 d. Nauji leidimai taip pat nebus išduodami, nes ūkiuose laikyti audines ir usūrinius šunis bus draudžiama nuo 2026 m. sausio 1 d.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, atkreiptinas dėmesys, kad daugumoje valstybių taikomas pereinamasis laikotarpis leidžia kailinės</p>
--	---

	žvėrininkystės verslams prisitaikyti prie pokyčių ir palaipsniui užbaigti savo veiklą; taip pat taikomos materialinės kompensacijos, leidžiančios padengti ūkininkų patirtus nuostolius ir kitas išlaidas, susijusias su inventoriumi, persikvalifikavimu ar nenumatytas išlaidas.
Nauda visuomenei	Priėmus Nutarimo projektą, Seimui būtų pateikta Vyriausybės išvada dėl Įstatymų projektų, su siūlymais tikslinti jų nuostatas, atsižvelgiant į Įstatymų projektų rengimo tikslus.

Nutarimo projektas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, neprieštarauja.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų.

Nutarimo projektas parengtas laikantis valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektas buvo skelbiamas TAIS (Nr. 22-16621) derinti pagal kompetenciją su susijusiomis institucijomis – Teisingumo ministerija, Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei susipažinti ir teikti pastabas socialiniams partneriams ir nevyriausybiniams organizacijoms.

Patikslintas, atsižvelgiant į gautas pastabas, Nutarimo projektas buvo teiktas Vyriausybei (Nr. 22-16621 (2)). Gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Ekonomikos politikos grupės pastabas, taip pat atsižvelgiant ir į š. m. sausio 17 d. Vyriausybėje vykusio tarpinstitucinio pasitarimo metu dėl kailinės žvėrininkystės pateiktas pastabas, patikslintas Nutarimo projektas buvo teikiamas derinti susijusioms institucijoms pakartotinai. Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pastabų dėl Nutarimo projekto neturėjo. Į Finansų ministerijos ir Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas atsižvelgta. Į advokato Vytauto Kaklio bei Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijos bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta. Motyvai išdėstyti derinimo pažymoje.

Po 2023 vasario 21 d. Vyriausybėje vykusio tarpinstitucinio pasitarimo Nutarimo projektas patikslintas pagal tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktas pastabas. Nutarimo projekto derinimas pagal Vyriausybės Teisės grupės ir Ekonomikos politikos grupės pastabas užbaigtas darbine tvarka.

Nutarimo projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamentas (direktorius Saulius Jasius, tel. (8 5) 239 1146) Gyvulininkystės ir gyvūnų gerovės skyriaus (vedėjas Arūnas Šileika, tel. (8 5) 239 1240) vyriausiasis specialistas Arūnas Raila, tel. (8 5) 239 1132.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 4 lapai.
2. Derinimo pažyma 7 lapai.

Arūnas Raila, tel. (8 5) 239 1132, el. p. arunas.raila@zum.lt